

Sygn. akt XXVIII C 193/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Tomasz Niewiadomski

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z powództwa A. J. i M. J.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

w przedmiocie wniosku powodów o udzielenia zabezpieczenia

postanawia:

I. udzielić zabezpieczenia roszczenia powodów o ustalenie nieważności umowy poprzez unormowanie praw i obowiązków stron na czas trwania niniejszego postępowania w ten sposób, że pozwany zostaje zobowiązany do zaprzestania pobierania od powodów rat kapitałowo-odsetkowych z tytułu wykonywania umowy kredytu hipotecznego nr (...) zawartej w dniu 24 września 2008 roku, a powodowie zostają uprawnieni do zaprzestania spłaty ww. rat kapitałowo odsetkowych względem pozwanego, od dnia wydania niniejszego postanowienia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w niniejszej sprawie;

II. w pozostałym zakresie wniosek oddalić.

Sygn. akt XXVIII C 193/21

UZASADNIENIE

postanowienia z 30 czerwca 2021 roku

W dniu 29 marca 2021 roku do tut. Sądu wpłynął pozew, w którym powodowie A. J. i M. J. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. (dawniej (...) Bank S.A.) kwoty 729 271,19 zł tytułem zwrotu korzyści majątkowej uzyskanej przez pozwanego kosztem powodów bez podstawy prawnej, które to świadczenie było nienależne wraz z ustawowymi odsetkami za czas opóźnienia począwszy od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, która to kwota stanowi całość wpłaconego przez powodów świadczenia z tytułu umowy kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...) nr (...) indeksowanego do CHF, z dnia 24 września 2008 roku, zawartej pomiędzy (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. Wnieśli również o ustalenie, że wyżej wymieniona umowa, jest nieważna.

Oprócz powyższych żądań powodowie zgłosili również żądania ewentualne bliżej opisane w petitum pozwu (k. 3-36).

Ponadto pismem z dnia 25 czerwca 2021 roku powodowie wnieśli o zabezpieczenie roszczenia o ustalenie zgłoszonego w pozwie, polegającego na unormowaniu praw i obowiązków na czas trwania postępowania poprzez:

a. wstrzymanie obowiązku dokonywania przez niego spłat rat kredytu w wysokości i terminach określonych Umową kredytu;

- b. zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia o wypowiedzenia ww. umowy;
- c. zakazanie pozwanemu naliczania powodowi odsetek karnych za zaniechanie spłacania rat kredytu wynikających z Umowy kredytu;
- d. zakazanie pozwanemu udostępniania biurom informacji gospodarczej działającym w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 roku o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych o zobowiązaniach powoda względem pozwanego w zakresie powstrzymywania się od spłacania rat kredytu wynikających z umowy o kredyt.

Uzasadnienie wniosku o zabezpieczenie składało się z dwóch części. W pierwszej części odwołującej się do uprawdopodobnienia roszczenia, powodowie odwołali się już do wcześniej przedstawionej przez siebie argumentacji, zawartej w głównej części pozwu. Zdaniem powodów uprawdopodobnili oni roszczenia o ustalenia i zapłatę, a także jego wysokość oraz że zawarta pomiędzy nimi, a pozwanym bankiem umowa kredytu jest nieważna – przede wszystkim ze względu na zawarcie w umowie klauzul abuzywnych.

W drugiej części, odnosząc się do kwestii interesu prawnego, powodowie podnieśli, że spłacili już udzieloną im kwotę kredytu, a dalsze wykonywanie umowy, która z dużym prawdopodobieństwem może zostać uznana za nieważną, będzie prowadzić do zwiększenia się skali rozliczeń między stronami, dalszego bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego oraz obciążenia majątku powodów (wniosek k. 535-544).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek o zabezpieczenie jest zasadny w części dotyczącej wstrzymania obowiązku uiszczania rat w związku z umową kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...) nr (...), waloryzowanego kursem CHF, zawartej w dniu 24 września 2008 roku. W pozostałym zakresie wniosek nie jest zasadny i nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy wskazać, iż zgodnie z art. 730¹ § 1 kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Okoliczności te muszą być spełnione łącznie, zatem brak uprawdopodobnienia którejkolwiek z nich uniemożliwia uwzględnienie wniosku.

Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Instytucja uprawdopodobnienia odnosi się do sytuacji, w których ustawa procesowa nie wymaga ustalenia twierdzeń o faktach przy pomocy dowodów, lecz zadawała się mniejszym stopniem pewności. Uprawdopodobnienie może być przeprowadzone przez sąd przy użyciu środków, które uzna za właściwe, nie wyłączając środków dowodowych. Przy uprawdopodobnieniu nie jest jednak konieczne zachowanie szczególnych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 kpc). Uprawdopodobnienie, w odróżnieniu od dowodu, nie daje zatem pewności co do prawdziwości twierdzenia o istnieniu konkretnego roszczenia, ale sprawia, że twierdzenie to staje się prawdopodobne (podobnie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w uzasadnieniu postanowienia z dnia 13 lutego 2012 roku, I ACz 270/12, LEX nr 1111997; M. Łykowski: Charakterystyka prawna uprawdopodobnienia w postępowaniu cywilnym, Nowe Prawo 1980, nr 3, str. 71).

Do uprawdopodobnienia twierdzeń w postępowaniu zabezpieczającym odnoszą się ogólne reguły dotyczące uprawdopodobnienia stosowane w postępowaniu cywilnym. Wykazanie prawdopodobieństwa roszczenia może być przeprowadzone za pomocą takich niesformalizowanych środków, jak: pisemne oświadczenia osób trzecich, nieformalne przesłuchanie stron lub strony bądź świadków, dokumenty itp. Sąd winien mieć jednak na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Z kolei przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy

stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę.

Z kolei art. 755 § 1 pkt 1 kpc stanowi, iż jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania. Nie ulega wątpliwości, iż powództwo o ustalenie nieważności umowy kredytowej ma charakter niepieniężny, a zatem z mocy ww. przepisu możliwe jest unormowanie praw i obowiązków stron na czas trwania takiego postępowania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należało stwierdzić, iż powodowie uprawdopodobnili roszczenie o ustalenie nieważności umowy kredytu nr (...), waloryzowanego kursem CHF, zawartej w dniu 24 września 2008 roku pomiędzy nimi a (...) S.A. z siedzibą w W.. Z treści tej umowy kredytu wynika, że na jej mocy pozwany udzielił powodom kredytu w kwocie 880 000 zł, indeksowanego kursem CHF, na okres 263 miesięcy, a wypłata nastąpiła na rachunek bankowy wskazany przez kredytobiorców (§ 1 ust. 2 i 3, § 6 ust. 3). Przeznaczeniem kredytu był zakup działki gruntu o numerze (...) położonej w miejscowości K. przy ul. (...), pokrycie kosztów związanych z uruchomieniem kredytu i w tym pokrycie kosztów składki na ubezpieczenie spłaty rat kredytu w zakresie poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku (§ 1 ust. 1). Oprocentowanie kredytu na dzień wydania decyzji kredytowej wynosiło 3,63%, zaś marża (...) wynosiła 0,85% (§ 1 ust. 8). W § 9 umowy została zawarta informacja, że kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona jest w wysokości wskazanej w § 1 ust. 8 umowy. Natomiast wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M dla waluty, w której został udzielony kredyt wynosząca 2078%, powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 0,85%. Bank, co miesiąc, dokona porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką bazową ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i dokona zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 punktu procentowego (§9 ust. 1, 2 i 3). Kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kredytu wraz odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych, które to raty spłacane były w złotych po uprzednim przeliczeniu ich wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Bank S.A. obowiązującej na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 10 ust. 1 i 4).

Wskazać jednak należy, że w umowie nie określono przy tym zasad ustalania kursów waluty waloryzacji w tabelach kursowych banku.

Przywołane wyżej postanowienia umowne dotyczące waloryzacji nie odwołują się więc do ustalanych w sposób neutralny kursów CHF czy jakichś obiektywnych wskaźników, na które żadna ze stron nie ma wpływu. Zasady ustalania kursów zostały natomiast przekazane do wyłącznych uprawnień pozwanego, nie określając bliżej kryteriów ustalania ich wysokości.

Tymczasem w orzecznictwie sądów polskich przyjmuje się, że w świetle takich postanowień umownych, bank może jednostronnie i arbitralnie modyfikować wskaźniki, według których obliczana jest zarówno wysokość kapitału kredytu (wypłaconej kwoty kredytu) i świadczeń kredytobiorcy (rat kredytowych). Waloryzacja kredytu na podstawie przedmiotowej umowy odbywa się w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez pozwanego i to uprawnienie banku do określania wysokości kursów CHF na gruncie zawartej umowy nie doznaje formalnie żadnych określonych ograniczeń. Powszechnie przyjmuje się natomiast, że tego rodzaju klauzule waloryzacyjne stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 3851 kc (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 września 2020 roku, V ACa 143/20, Legalis nr 2493839, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 marca 2020 roku, I ACa 257/19, Legalis nr 2331056), konsekwencją czego jest konieczność uznania umowy za nieważną (podobnie uznał Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18, Legalis nr 2277328; Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 674/18, Legalis nr 2288617, w wyroku z 4 września 2020 roku, V ACa 44/19, Legalis nr 2502627, z dnia 13 listopada 2019 roku, I ACa 268/19, 2282846; z dnia 23 października 2019 roku, V ACa 567/18, Legalis nr 2271446, z dnia 29 stycznia 2020 roku, I ACa 67/19, Legalis nr 2292747 oraz Sąd

Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 lutego 2020 roku, I ACa 635/19, OSA 2020/2/5.). Ich skutkiem jest wyeliminowanie klauzuli waloryzacyjnej z umowy, która nie może być zastąpiona innymi przepisami, co w efekcie prowadzi do nieważności umowy.

Zatem na potrzeby rozpoznania wniosku o zabezpieczenie Sąd uznał, iż powodowie uprawdopodobnili swoje roszczenia o ustalenie nieważności ww. umowy. Należy tu mieć na względzie, że uprawdopodobnienie jest łagodniejszym od udowodnienia środkiem procesowym i nie przesądza w żadnym razie o treści ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, dla którego istotne jest udowodnienie dochodzonych roszczeń.

W ocenie Sądu powodowie uprawdopodobnili także posiadanie interesu prawnego w zwolnieniu ich z obowiązku uiszczania rat w związku z umową kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...) nr (...) waloryzowanego kursem CHF z dnia 24 września 2008 roku – aż do momentu uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Jak wskazano wyżej - interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Przepis ten powinien być wykładany w sposób zapewniający maksymalne zastosowanie regulacji płynących z prawa europejskiego w tym Dyrektywy 93/13, której implementacją są polskie przepisy art. 3851 i następne kc. Rozważane regulacje zmierzają do zaniechania stosowania przez przedsiębiorców niedozwolonych postanowień umownych, w tym do zapewnienia pełnej restytucji świadczeń spełnionych na podstawie takich warunków (por wyrok TSUE w sprawie C-154/15). W wyroku C-407/18 TSUE wskazał, że niezgodne z przepisami powołanej dyrektywy są regulacje krajowe, które uniemożliwiają sądowi zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu zbadania podniesionych przez konsumenta zarzutów abuzywności umowy. Skoro zgodnie z powołanym orzeczeniem dopuszczalne jest zabezpieczenie roszczenia konsumenta poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego zmierzającego do wykonania potencjalnie abuzywnych postanowień umowy, to tym bardziej dopuszczalne jest czasowe wstrzymanie wykonywania umowy tego rodzaju.

Celem postępowania w sprawie niniejszej jest nie tylko sądowe zbadanie czy zachodzi nieważność umowy na skutek usunięcia z niej klauzul abuzywnych, ale i definitywne rozwiązanie powstałych na tym tle sporów pomiędzy stronami. Wstępna analiza pozwu wskazuje, iż powodowie uprawdopodobnili takie roszczenie. Otrzymali oni kredyt w wysokości 880 000 złotych, z czego spłacili już 908 950,54. Zatem kwota spłacona przez powodów przekroczyła już kwotę kapitału udzielonego kredytu. Odmowa zabezpieczenia oznaczałaby zatem zezwolenie Sądu na realizację potencjalnie nieważnej umowy i teoretycznie mogłaby skutkować koniecznością wytoczenia kolejnego powództwa o zapłatę, aby zrealizować w pełni skutek restytucyjny związany z uznaniem określonych postanowień za abuzywne. Uregulowanie stosunków między stronami na czas trwania procesu polegające na wstrzymaniu obowiązku spłaty rat, które z racji nieważności umowy nie są należne, pozwala na uniknięcie kolejnego procesu o ich zwrot. Taki proces należałoby traktować jako poważne utrudnienie realizacji celu niniejszego postępowania, którym jest przecież definitywne rozstrzygnięcie sporu pomiędzy stronami. Spłata przez kredytobiorcę co najmniej kapitału udzielonego kredytu wskazuje, iż zachodzi interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego w sprawach dotyczących ważności kredytów denominowanych lub indeksowanych do walut obcych. Warto zaakcentować, iż analogiczne stanowisko zajął tutaj Sąd w postanowieniu z 1 czerwca 2021 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt XXVIII Cz 5/21.

W pozostałym zakresie wnioski podlegały oddaleniu jako bezzasadny. Nie uszła uwadze Sądu pewna niekonsekwencja powodów w zakresie jednego ze sposobów wnioskowanego zabezpieczenia. Z jednej strony twierdzą oni, że zawarta przez nich ww. umowa kredytu jest nieważna, a z drugiej strony domagają się oni nałożenia na pozwanego zakazu jej wypowiedzania. Skoro umowa jest nieważna ex lege, to zbędny jest ewentualny zakaz jej wypowiedzania. Nie do zaakceptowania jest pogląd zakładający możliwość nałożenia w trybie zabezpieczenia zakazu wypowiedzania umowy, tym bardziej takiej, co do której twierdzi się, że jest nieważna.

Poza tym należy pamiętać, iż podstawą wypowiedzenia ww. umowy mogą być inne okoliczności niż tylko brak spłaty rat kredytu – co wynika z treści § 17, 18, 20 tej umowy. Zatem ustanawianie generalnego zakazu wypowiedzania

ww. umowy byłyby zdecydowanie zbyt daleko idącą ingerencją Sądu i obciążaniem pozwanego ponad potrzebę w rozumieniu do art. 730¹ § 3 kpc.

Sąd nie mógł także zakazać pozwanemu przekazywania informacji do biur informacji kredytowej na temat stanu realizacji kredytu gdyż byłoby to sprzeczne z treścią art. 105 ust. 4i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1896 ze zm.). Z treści pkt I postanowienia wynika wręcz obowiązek pozwanego przekazania do podmiotów wskazanych w art. 105 ust. 4 ww. ustawy danych o tym, że spłata ww. kredytu uległa zawieszeniu na mocy niniejszego postanowienia Sądu. Brak dokonywania spłat nie może być podstawą skutecznego wypowiedzenia ww. umowy skoro Sąd zawiesił ten obowiązek. Zatem skutek ten wynika już z treści pkt. I sentencji postanowienia.

W zakresie naliczania powodom przez pozwanego odsetek karnych za zaniechanie spłacania rat kredytu wnioszek podlegał oddaleniu, ponieważ jest to oczywistą konsekwencją wstrzymania obowiązku płatności rat kapitałowo-odsetkowych postanowieniem sądu. Natomiast samoistne zakazanie pozwanemu naliczania odsetek karnych stanowiłoby zbyt daleko idącą ingerencję w stosunek zobowiązaniowy między stronami.

Reasumując należy stwierdzić, iż wnioszek o zabezpieczenie zasługiwał jedynie na częściowe uwzględnienie. Powodowie nie wykazali bowiem, iż brak zabezpieczenia ponad sposób określony w sentencji postanowienia - w jakikolwiek uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Mając na uwadze powyższe okoliczności, na podstawie art. 730 i art. 7301 kpc, Sąd orzekł jak w sentencji.

.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)